

1

Upplägg

- Projekt
- Teoretisk grund
- Resultat
 - Transspråkande
 - Multimodalitet
- Slutsatser
- Lärarkunsap

2

Grundläggande litteracitetsundervisning inom sfi

Syfte: att utforska och utveckla undervisningsformer inom utbildning i sfi, studieväg 1, som stödjer elevernas andraspråksutveckling, särskilt tidig litteracitet

Projektet:

- 2020-2022, finansierat av Skolforskningsinstitutet
- Lingvistisk etnografi och aktionsforskning
- Fyra medverkande skolor

Medverkande:

- Åsa Wedin, Högskolan Dalarna
- Jenny Rosén Högskolan Dalarna och Stockholms universitet
- Birgitta Ljung Egeland, Karlstads universitet
- Annika Norlund Shaswar, Umeå universitet
- Doktorand: Pernilla Olsson, Karlstads universitet

Det här fotot av Okänd författare licensieras enligt CC-BY-NC

3

Teoretisk grund

Teoretisk analys genom Hornbergers *Continua of biliteracy* (Hornberger, 1989, Hornberger & Sylvester, 2000) med grupper av kontinuer:

1. Innehåll
2. Kontext
3. Media
4. Utveckling

Här används material från 117 timmars observationer av tio lärare i tre skolor :

- Fältanteckningar
- Ljud- och videoinspelningar
- Fotografier

4

Temaarbete kopplat till elevernas vardagsbehov

Huvudinnehåll

Skolgång

Innefattade bl.a.

Studieteknik: Hur lär du dig bäst?
 Sammanfattning: Vad har du lärt dig idag?
 Likheter och skillnader mellan olika länder
 Skolregler
 En mobilfri skola
 Regler för mobilanvändning i klassrummet

Förhållande mellan föräldrar och barn

Barnkonventionen
 Barns rättigheter i Sverige och i respektive hemländer
 Vid vilken ålder ett barn betraktas som vuxen
 Lämplig giftasålder
 Regler i hemmet för barnen, så som skärmtid och
 mobilanvändning

5

Diskussion av mobilregler för klassrummet.

- Gemensam textläsning
- Parvis skriva förslag till regler
- Skriva förslagen på tavlan
- Komma överens om gemensamma regler
- – konflikt

Olika förståelse av vad som (bör) ske (innehåll/form)

6

Fördomar
Lärar-elev förhållanden
Flickors skolgång
Barnteckning från krigskontext

Lärare: Vad kan vara titel på bilden?

Aysha: Krig

Faisa: Barnkonventionen?

Samtal: Vi är lika värda, värda/väder,
 rätt/sant/rätt till

7

- Höger sida/hög status: lärarens presentationer, undervisningsmaterial
 - Vänster sida/lägre status: elevernas egna erfarenheter och deras texter
 - Pendling mellan olika delar av kontinuererna
 - Flerspråkiga praktiker uppmuntrades i tal, och för de som kunde läsa och skriva på annat språk även i skrift
 - Läsning och skrivning var huvudsakligen på svenska
 - Test var helt och hållet på svenska
-

8

- Pendling mellan medier

- I form av textböcker, appar, sms, sökningarna på internet, färdigproducerade läromedel, informationsmaterial som tagits in

- genom

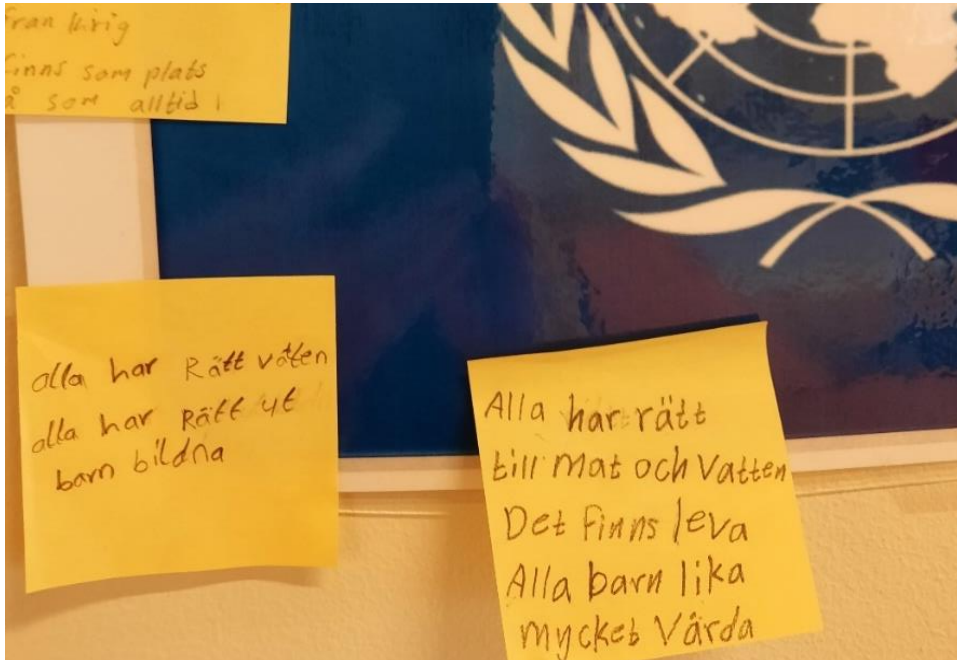
- lärare, elever och internet
- handskrift eller datorskrift
- på tavlan, på papper, på skärm och i böcker

- Exempel: Skriva e-mail

9

10

11

Användning av flera språk uppmuntrades

L: Varför?

E1: E e jag förstår jag förklara inte svenska

L: Mm (skrattar) men du kan du kan förklara på somaliska

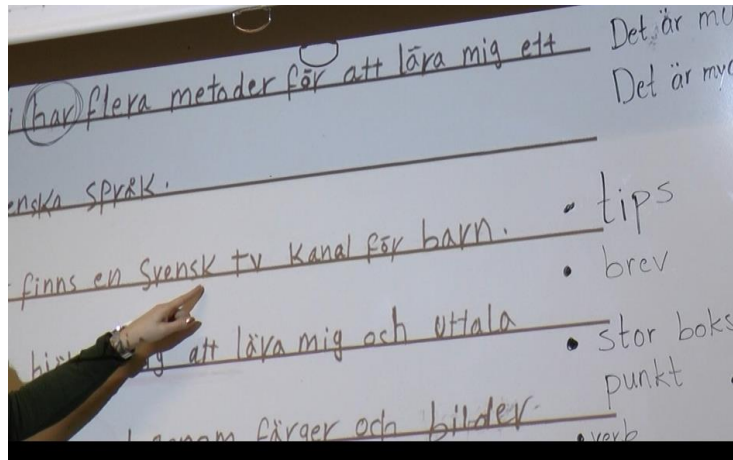
E2: Ah ja

L: Förklara till H, H kan ni förklara tillsammans på svenska

E1: Ja förstår

12

Digitala medier

13

L: Två år i skolan? Jag tycker att du E1 du pratar väldigt bra svenska

E1: Jag inte förstår mitt språk dari, inte skriva

L: Nej, nej

E2: Skriv inte bra? Skriv inte bra?

E1: Nej, lite bra men inte

E2: Inte skriva bra

L: E1 menar att på dari på modersmål kan hon inte läsa och skriva

E1: Men lite

L: Men på svenska kan du

E1: Ja i Sverige när jag blir översatt då blir det lite

E2: Man ska också översätta eget språk dari

L: Menar du har du lärt dig läsa och skriva lite på dari? I Sverige?

E1: Ja, lite min son säger: "Mamma du bra du förstår" dari också lite förstår

L: För att bli bättre på svenska, att studera svenska, så måste du också bli bättre på dari

E1: Ja ja läsa dari, också lär lite

L: Ja, jag förstår, man måste kunna översätta

E1: Ja, översatt, översatt

L: Bra, det är jättebra det du berättar.

14

Slutsatser

- I detta fall erbjöd undervisningen i kritisk litteracitet rum för flerspråkighet och flerspråkig litteracitet
- Litteracitetsundervisningen var holistisk, kontextualiserad och inkluderade varierade språk och medier (jfr. Street, 1984; Hornberger, 1989)
- Den hade även den frigörande och bemyndigande potential, vilket bl.a. Freire & Macedo (1987) betonar vikten av
- På detta sätt gavs elevernas egna erfarenheter värde och användes som resurser (Gee, 2003; Hornberger, 2003; Gonzales et al. 2005)
- Trots att läraren uppmanade eleverna att uttrycka egna åsikter och jämföra, positionerade eleverna de svenska exemplen som positiva och sina egna tidigare som mer negativa
- Det kan bero på att vuxna tenderar att visa lydnad i klassrum
- ... eller på att de kommer från svåra levnadsvillkor och därför (fortfarande) föredrar de svenska
- Kritiskt inriktad undervisning kan leda till konflikter, som kan upplevas jobbiga för lärare
- Den ger även ofta högt elevengagemang vilket i sig kan ge starka känslouttryck

15

Lärare som undervisar i tidig skriftspråksutveckling behöver kunskap i:

- Tidig skriftspråksutveckling för vuxna på ett andraspråk
- Bokstav-ljud (fonologisk kunskap)
- Pennfattning
- Ljudning
- Ordbilder
- Individanpassning
- Kartläggning
- Uppföljning av utvecklingen

16

Tack!